

Standardy prowadzenia konsultacji społecznych

<u>7 Zasad Konsultacji</u>	Uściślenie zasad zapewniające ich przestrzeganie w konsultacjach związanych z gospodarką leśną
Dobra wiara	
<p>Organizator konsultacji jest gotowy na opinie krytyczne oraz na wprowadzenie zmian w swojej propozycji, a uczestnicy procesu – na to, by zmienić zdanie, o ile padną przekonujące argumenty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lasy Państwowe (LP) (i ich jednostki organizacyjne) lub inna instytucja odpowiedzialna za organizowanie konsultacji w sprawach gospodarki leśnej prowadzi zestawienie zgłaszanych podczas konsultacji wniosków dotyczących gospodarki oraz sposób ich rozpatrzenia (przyjęte, przyjęte częściowo, odrzucone) wraz z uzasadnieniem. Zestawienie jest prowadzone i udostępniane online dla każdego nadleśnictwa i w skali kraju (dla konsultacji Planów Urządzenia Lasu (PUL), jak i wszelkich innych konsultacji społecznych dotyczących lasów i polityki leśnej) • W kwestiach spornych, zidentyfikowanych w wyniku wnoszenia i rozpatrzenia uwag, instytucja odpowiedzialna za konsultacje podejmuje dialog. W jego ramach, uczestnicy konsultacji mogą w szczególności wnioskować o wyjaśnienie lub uzupełnienie uzasadnienia w/s nieuwzględnienia uwag lub prosić o rozważenie dodatkowych aspektów zagadnienia. W wyniku takiego dialogu, organizator konsultacji może zmienić swoje pierwotne decyzje o odrzuceniu lub częściowy uwzględnieniu uwag. • Jeżeli dialog nie doprowadzi do rozwiązania, osobom uczestniczącym w konsultacjach przysługuje odwołanie w wypadku nieuwzględnienia uwag do ministerstwa odpowiedzialnego za środowisko/leśnictwo (dalej ministerstwa) bądź zespołu przy ministerstwie • W przypadku spraw spornych, w tym będących przedmiotem dialogu lub procedury odwoławczej, nie podejmuje się działań które wywarłyby trudne do odwrócenia skutki dla przedmiotu sporu. • LP regularnie prowadzi monitoring jakości partycypacji społecznej. Każda osoba która wzięła udział w konsultacjach społecznych dotyczących gospodarki leśnej ma możliwość oceny jakości tego procesu przy użyciu standardowej ankiety. Zbiorcze oceny na podstawie ankiet są podawane do ogólnej wiadomości.

Załącznik 3.

	<ul style="list-style-type: none"> • Co najmniej raz na 5 lat ministerstwo opracowuje zbiorczy raport podsumowujący jakość partycypacji społecznej w decyzjach o lasach, a jego wyniki służą rewizji procedur konsultacyjnych. • Proponuje się, by jakość zapewnionego udziału społecznego w decyzjach była jednym ze wskaźników wpływających na ocenę pracy nadleśniczego/ej oraz dyrektora/rki regionalnej dyrekcji • Ministerstwo przygotowuje narzędzia oceny jakości partycypacji społecznej.
<p>Organizator konsultacji powinien w jasny i przystępny sposób przedstawić przedmiot konsultacji, a także poinformować jak długo mają trwać i kiedy planuje przedstawienie odpowiedzi i podsumowania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępne są pełne informacje o procesie konsultacji, w tym harmonogram.. • Dokumenty poddane konsultacjom są kompletne, napisane przystępnym językiem i zawierają streszczenia dla niespecjalistów. • W szczególności, przedstawiany do konsultacji materiał unika przypadków użycia słów w znaczeniu odmiennym od znaczenia powszechnego (dotyczy np. terminów <i>las</i>, <i>zrąb</i>, <i>zgodność drzewostanu z siedliskiem</i>, <i>faza rozwojowa drzewostanu</i>, <i>stabilność drzewostanu</i>), a jeśli nie jest to możliwe - wyraźnie opisuje takie przypadki. Przedstawiany do konsultacji materiał unika użycia terminów, które mogą być niezrozumiane, a jeśli nie jest to możliwe - objaśnia je. • Organizator konsultacji dokłada starań, by zrozumieć wnoszone uwagi, także jeśli są one sformułowane w języku powszechnym (tzw. prostym języku), a nie w żargonie fachowym. • Organizator konsultacji informuje z góry kiedy i jak przedstawi odpowiedzi na wnioski konsultacyjne oraz wyczerpujące podsumowanie procesu konsultacji społecznych. Istnieje wzorzec takiego podsumowania na którym mogą wzorować się biura RDLP i nadleśnictwa przygotowujące ten dokument.
<p>Organizator musi dać odpowiedni czas na zebranie argumentów i przedstawienie odpowiedzi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje o zbliżających konsultacjach związanych z gospodarką leśną są dostępne z wyprzedzeniem minimum 14 dni, konsultacje trwają co najmniej 30 dni, a ich rezultat jest ogłaszany w przeciągu maksymalnie 30 dni od zakończenia konsultacji. • Dobrą praktyką jest nie organizowanie konsultacji podczas wakacji i okresów świątecznych. Jeżeli organizator decyduje się na przeprowadzenie konsultacji w tych okresach podaje powód dla którego konsultacje nie mogą odbyć się w bardziej dogodnym terminie.
<p>Materiały do konsultacji muszą być przygotowane rzetelnie – powinny być jasne, zrozumiałe i możliwie zwarte (albo mieć zwarte i zrozumiałe streszczenie).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Każdy projekt poddawany konsultacjom zawiera streszczenie najważniejszych treści pisane językiem niespecjalistycznym zrozumiałym dla przeciętnego obywatela/lki. Streszczenia niespecjalistyczne są sformułowane w sposób

Załącznik 3.

	<p>uczciwy, tj. niepomijający i nieukrywający ważnych aspektów sprawy, ani nie sugerujący oceny zagadnienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W każdych konsultacjach ich uczestnicy/czki mają także dostęp do pełnego, oryginalnego dokumentu będącego przedmiotem konsultacji, wraz z wszystkimi załącznikami. • Uczestnicy/czki konsultacji mogą zadawać pytania lub prosić o wyjaśnienia odnoszące się do przedmiotu konsultacji. Organizator konsultacji odpowiada publicznie (na stronie internetowej konsultacji) na pytania i udziela wyjaśnień niezwłocznie, nie później niż na 4 dni przed terminem składania uwagi, o ile otrzymał pytanie nie później niż na tydzień przed tym terminem. Nie ma obowiązku, ale może, odpowiedzieć na pytania otrzymane w ostatnim tygodniu konsultacji. W razie potrzeby może przedłużyć termin konsultacji, by zapewnić możliwość zapoznania się z pytaniami, odpowiedziami i wyjaśnieniami. • W przypadku gdy uczestnik konsultacji wnioskuje, w związku z konsultacjami, powołując się na zamiar przeprowadzenia analiz, o udostępnienie informacji lub danych udostępnianych na wniosek, wniosek taki załatwia się niezwłocznie • W przypadku konsultacji projektu PUL należy rozważyć wprowadzenie nowej struktury PUL tak by była ona czytelna i zrozumiała dla osób niebędących leśnikami oraz zawierała wyodrębnione sekcje związane z tematyką będącą w centrum zainteresowań lokalnych społeczności np wpływem gospodarki leśnej na regulacyjne usługi ekosystemowe świadczone przez las (mitygacja skutków zmian klimatu oraz ochrona zasobów wodnych) (do ustalenia czy wymaga zmian w prawie)
<p>Dobrą praktyką jest zaopatrzenie materiałów w jasne pytania, by każdy mógł zrozumieć, przed jakim wyborem stoimy w danej sprawie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pytania opisują główne dylematy, przed którymi stanęli projektanci konsultowanego dokumentu i opisują skutki proponowanych rozwiązań i ich alternatyw dla lasu jak, produkcyjnych i pozaprodukcyjnych usług ekosystemowych lasu oraz ich trwałości. • Pytania są sformułowane w uczciwy i neutralny sposób; nie sugerują odpowiedzi ani nie sugerują wartościowania możliwych odpowiedzi.
	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje słownik powszechnie używanych w konsultowanych dokumentach terminów, który przekłada je z leśniczego żargonu na język powszechny (tzw. prosty język). Słownik powstaje w ramach współpracy LP i strony społecznej. Zawiera on terminy takie jak np. las, lasy cenne społecznie, lasy cenne przyrodniczo, trwałość lasu, usługi ekosystemowe, las ochronny, etc.

Załącznik 3.

	<ul style="list-style-type: none"> Istnieją ogólnodostępne wytyczne prowadzenia konsultacji społecznych przez Lasy Państwowe dostępne na platformie konsultacji leśnych (a linki do nich znajdują się na stronach www RDLP i nadleśnictw oraz na BiP RDLP i nadleśnictw)
Powszechność	
Organizator umieszcza swoją propozycję na publicznie dostępnej platformie internetowej służącej konsultacjom społecznym.	<ul style="list-style-type: none"> Istnieje platforma konsultacji leśnych dla całego kraju z kalendarzem konsultacji, terminami konsultacji, słownikiem konsultacji leśnych, materiałami instruktażowymi jak brać udział w konsultacjach (na tej platformie znaleźć też można historyczne wnioski składane do nadleśnictwa, wskaźniki jakości partycypacji dla nadleśnictw i inne związane informacje)
Organizator konsultacji powinien równocześnie poinformować o ich rozpoczęciu w miejscu ogólnodostępnym (BiP lub strona internetowa Ministerstwa).	<ul style="list-style-type: none"> Informacje o zbliżających konsultacjach są dostępne na platformie konsultacji leśnych, BiP nadleśnictw i RDLP, stronie internetowej nadleśnictwa, stronach internetowych powiatu, gminy, czy sołectwa, a także na tradycyjnych nośnikach informacji.
	<ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwa i RDLP udostępniają materiały najszerszej jak możliwe i w miarę możliwości wspomagają uczestnictwo grup, które mogą mieć problem z uczestnictwem w konsultacjach. Spotkania konsultacyjne są organizowane w czasie który umożliwia powszechne uczestnictwo (według lokalnych potrzeb, ale zasadniczo spotkania konsultacyjne należy organizować poza godzinami pracy i poza okresem świątecznym). Istnieje mechanizm zgłaszania się do uczestnictwa w konsultacjach związanych z danym nadleśnictwem bądź RDLP (np. poprzez stronę BiP bądź ogólnopolską platformę konsultacji leśnych). RDLP utrzymuje listę takich osób i są one informowane o zbliżających się konsultacjach.
Przejrzystość	
Organizator konsultacji dokumentuje poszczególne etapy konsultacji i upublicznia je bez zbędnej zwłoki tak, by zainteresowani mogli wnioskować o ich ewentualną korektę.	<ul style="list-style-type: none"> Z każdego spotkania konsultacyjnego tworzony jest protokół. do którego uczestniczki/cy mają możliwość zgłoszenia uwag przed jego ostatecznym zatwierdzeniem. spotkań konsultacyjnych i robienie z nich transkryptu.
Jawne są nie tylko wszystkie etapy konsultacji, ale i wszystkie zgłoszone uwagi (I to, kto je zgłasza), a także odpowiedzi organizatora.	

Załącznik 3.

<p>Dopuszczalne jest zbieranie opinii anonimowych.</p>	
<p>Nie nazywamy konsultacjami społecznymi zamkniętych spotkań eksperckich. One też są potrzebne, ale mają inną funkcję i nie zastępują konsultacji.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnicy/czki konsultacji mają zapewniony pełen dostęp do istniejących danych i map (szczegóły w tabeli poniżej) • Istnieje i obowiązuje lista udostępnianych proaktywnie (a nie na wniosek) przez Lasy Państwowe dokumentów oraz typów danych wraz z informacją gdzie są udostępniane (szczegóły w tabeli poniżej) • Przy konsultacjach tworzone są, udostępniane i używane cyfrowe (i w miarę możliwości interaktywne) mapy ilustrujące planowane działania w przestrzeni. • Na wniosek zainteresowanych osób umożliwia się udział online w spotkaniach konsultacyjnych. • Istnieje ogólnodostępny dokument stanowiący wiążące dla pracowników Lasów Państwowych wytyczne z zakresu partycypacji społecznej • Obowiązuje taka sama, przejrzysta, intuicyjna, przyjazna użytkownikowi struktura BiP dla wszystkich RDLP i nadleśnictw i katalog informacji, które są obowiązkowo na tej stronie umieszczane.
Responsywność	
<p>Podsumowanie konsultacji powinno nastąpić w terminie podanym na początku konsultacji.</p>	
<p>Podsumowanie konsultacji powinno mieć formę publicznie dostępnego dokumentu z zestawieniem zgłoszonych opinii i merytorycznym odniesieniem się do nich. Konieczny jest załącznik ze zmienionym w wyniku konsultacji dokumentem i omówienie następnych kroków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podsumowanie konsultacji zawiera informacje o: <ul style="list-style-type: none"> ○ przedmiocie konsultacji i pytaniach stawianych osobom uczestniczącym ○ przebiegu konsultacji, ○ osobach uczestniczących w konsultacji i zgłaszanych przez nich opiniach, potrzebach i pomysłach ○ wnioskach i rekomendacjach płynących z zebranych opinii, potrzeb i pomysłów, ○ ustosunkowaniu się do wniosków i rekomendacji przez organizatora konsultacji - czy zostały przyjęte w całości, częściowo czy też odrzucone oraz wyjaśnieniu powodów takiej decyzji. Wyjaśnienie

Załącznik 3.

	<p>powinno zostać sformułowane prostym, nie specjalistycznym językiem z jasno określonym zamiarem gospodarczym i jasno określonym skutkiem zarówno dla kondycji zdrowotnej lasu jak i trwałości pozaprodukcyjnych usług ekosystemowych lasu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ załącznik ze zmienionym w wyniku konsultacji dokumentem i omówienie następnych kroków • Istnieje instrukcja wraz z przykładem jak jasno i wyczerpująco stworzyć podsumowanie dla konsultacji dotyczących gospodarki leśnej
<p>Odpowiedzi muszą uzasadniać podjęte decyzje i być przygotowane w języku zrozumiałym dla pytających – czasem lepiej przygotować odpowiedzi zbiorcze, by umożliwić całościowy ogląd tematu. Jeśli w toku konsultacji organizator otrzymał bardzo dużą liczbę opinii i uwag, może zbiorcze, jasne odpowiedzi opublikować w jednym miejscu, do którego zabierający głos obywatele/lki mają dostęp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W uzasadnionych przypadkach (gdy wniosków było wiele, gdy toczą się spory wokół lasów etc) zaleca się zorganizowanie spotkania na którym przedstawiciele gospodarzy procesu przedstawią treść podsumowania i odpowiedzą na pytania.
<p>Publikując wyniki konsultacji organizator konsultacji musi zadbać, by dowiedziały się o tym osoby, które zgłosiły opinie poprzez publikowanie odpowiedzi na ogólnodostępnym portalu, na którym prowadzone były konsultacje.</p>	
<p>Dobrze przygotowane odpowiedzi stają się wkładem w debatę publiczną – można się do nich odwoływać w dalszych dyskusjach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podsumowanie konsultacji udostępniane jest na platformie konsultacji leśnych, do jego zawartości można się odwołać podczas późniejszych konsultacji dotyczących podobnej tematyki bądź tego samego terenu.
<p>Uzasadnienie odpowiedzi powinno być zindywidualizowane, odnosić się do lokalnych okoliczności, uwarunkowań i potrzeb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niedopuszczalne są jednozdaniowe, ogólnikowe uzasadnienia odwołujące się generalnie do zasad trwale zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, np.: <i>uwaga odrzucona jako niezgodna z zasadami trwale zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</i> • Wszyscy uczestnicy/czki konsultacji traktowani są z szacunkiem, w szczególności szanowane są perspektywy i unikalna lokalna perspektywa lokalnych społeczności, które są ekspertami w zakresie tego jakie funkcje spełnia ich las.
<p>Uzasadnienie odpowiedzi powinno być merytoryczne. Nie może być oparte na nieznajdujących naukowych podstaw pozornych analogiach, argumentach anegdotycznych, odwoływaniu się do tradycji lub okoliczności niezwiązanych z poruszaną kwestią.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultacje wspierają dialog, wzajemne zrozumienie oraz wypracowanie rozwiązań jak najlepiej realizujących dobro wspólne, nie służą zaś do edukowania interesariuszy przez organizatora
Koordynacja	

Załącznik 3.

<p>Zaczynając konsultacje trzeba więc wskazać ich gospodarza (osobę zapraszającą do konsultacji). Powinien to być ktoś, kto pełni istotne funkcje decyzyjne (nadleśniczy, dyrektor RDLP bądź dyrektor DGLP), w zależności od zasięgu i przedmiotu konsultacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarzem konsultacji są Lasy Państwowe (nadleśniczy, dyrektor RDLP bądź dyrektor DGLP), a nadzór nad ich jakością sprawuje ministerstwo (sposób i podstawa nadzoru do skonsultowania z prawnikami, po czym dołączony zostanie załącznik ze schematem obiegu i uprawnieniami) • Spotkania konsultacje, w miarę potrzeb organizacyjnych, prowadzi niezależny moderator, mający doświadczenie i przygotowanie do koordynacji konsultacji w sprawie gospodarki leśnej, angażowania wszystkich zainteresowanych stron oraz opieki nad procesem. • Moderatorem zatrudnia jednostka organizacyjna LP odpowiedzialna za prowadzenie konsultacji spośród moderatorów akredytowanych przy ministerstwie. • W konsultacjach jako uczestniczki/cy mogą brać udział rzecznik/czka przyrody i rzecznik/czka klimatu oddelegowani przez ministerstwo (proponujemy powołanie takich instytucji Ich rolą jest ochrona interesu przyrody i klimatu oraz przedstawienie uczestnikom/czkom konsultacji wiedzy naukowej (do czasu powołania takich instytucji taką rolę mogą przyjąć eksperci/cki oddelegowani i zatrudnieni przez ministerstwo)
<p>Gospodarz może wyznaczyć koordynatora procesu konsultacji. Należy o tym poinformować uczestników/czki konsultacji.</p>	
<p>Przewidywalność</p>	
<p>Nie można nazywać konsultacjami procesu akceptowania podjętych już decyzji.</p>	
<p>Konsultacji nie rozpoczyna się dopiero w momencie konfliktu. Dobrze przeprowadzone konsultacje mogą potencjalnemu konfliktowi zapobiec.</p>	
<p>Co do zasady proces konsultacji jest poprawny, jeśli:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zostaje uruchomiony na możliwie wstępnym etapie tworzenia polityk publicznych i ich założeń. – im wcześniej konsultacje się zaczynają, tym większy przynoszą pożytek. – w harmonogramie konsultacji przewidziany jest czas na analizę opinii i przygotowanie odpowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • W przypadku procesu tworzenia PUL uwagi są zbierane podczas całego okresu planowania (około 2 lata) a rozpatrywane są podczas wyznaczonych spotkań konsultacyjnych (określonych w Instrukcji Urządzenia Lasu). • Uwagi i wnioski dotyczące bieżącej gospodarki leśnej mogą być wnoszone w każdym czasie i są rozpatrywane bez zbędnej zwłoki.
<p>Poszanowanie dobra ogólnego i interesu publicznego</p>	

Załącznik 3.

<p>Biorąc udział w konsultacjach wiemy, że inni mogą mieć inny pogląd co do przedmiotu konsultacji. Celem konsultacji jest wzajemne wysłuchanie racji.</p>	
<p>Ktoś, kto zgłosił pogląd nieuwzględniony w ostatecznym stanowisku organizatora konsultacji, ma prawo dowiedzieć się, jakie stały za tym przesłanki.</p>	
<p>Podejmując decyzję organizator konsultacji kieruje się nie siłą nacisku, ale interesem publicznym i dobrem ogólnym. Bierze pod uwagę racje zgłaszane w trakcie konsultacji, a także to, przez kogo są wyrażane. Przeważać powinna jednak troska o szeroko rozumiany interes publiczny, w tym interes tych, którzy nie brali udziału w konsultacjach.</p>	<p>Pożądane jest stworzenie krajowego programu leśnego, jasno artykułującego jakie i wartości i priorytety jako wspólnota i społeczeństwo przypisujemy lasom i które z usług ekosystemowych świadczonych przez lasy mają priorytet przed innymi.</p> <ul style="list-style-type: none">• Lasy Państwowe co roku przeprowadzają rzetelne badania dotyczące tego jaką wagę społeczeństwo przypisuje różnym usługom ekosystemowym świadczonym przez lasy i publikują ich wyniki na platformie konsultacyjnej.• Organizator konsultacji dokłada starań, by deliberacje podczas konsultacji oraz wieńczące konsultacje decyzje oparte były na podstawach naukowych.